मिक्लाजुङ गाउँपालिका, मोरङको आ.ब. २०८०/०८१ को बजेट तथा कार्यक्रमको हालसम्मको प्रगतिको अवस्था विश्लेषण

पृष्ठभूमीः

मिक्लाजुङ गाउँपालिका, मोरङको आ.ब. २०८०/०८१ को कुल बजेट ८१ करोढ ६६ लाख २८ हजार तीन सय मध्ये चालु खर्च तर्फ ४२ करोढ ५ लाख ६३ हजार ५७४ र पुँजिगत खर्च तर्फ ३९ करोढ ६० लाख ६४ हजार ७२६ रूपैया विनियोजन गरिएको । गाउँपालिकाको प्राथमिकताका क्षेत्र मध्ये कृषि क्षेत्रको विकासका लागि रु १ करोढ १२ लाख ९५ हजार, पशुपंक्षी विकास कार्यक्रमका लागि रु ६१ लाख तथा शिक्षा क्षेत्रको व्यवस्थापन र विकासका लागि रु ३ करोढ २० लाख ९९ हजार, लक्षित वर्गको उत्थानका लागि रु १ करोढ ३४ लाख ८ हजार, स्वास्थ्य क्षेत्रको व्यवस्थापनका लागि रु १ करोढ ४२ लाख २० हजार, युवा तथा खेलकुदका लागि ५३ लाख विनियोजन गरिएको थियो । यसै गरी भौतिक पूर्वाधार विकास तर्फ कूल रु १२ करोढ १० लाख, खानेपानी तथा सरसफाइका लागि रु १ करोढ ५ लाख तथा आर्थिक वर्ष २०७९/०८० मा सम्पन्न हुन बाँकी गाउँपालिका तर्फका योजनाहरूको क्रमागतका लागि रु ११ करोढ १९ लाख र वडा तर्फका क्रमागत योजनाका लागि कूल रकम रु ३२ लाख, वडाहरूकाको सिलिङका लागि रु ५ करोढ ३० लाख विनियोजन गरिएको थियो ।

गाउँपालिकाका विभिन्न विषयगत शाखाहरूबाट हालसम्म सम्पन्न भएका योजना, कार्यक्रम तथा बजेट खर्चका सम्वन्धमा गाउँपालिकाको अर्धबार्षि प्रगति समिक्षा सम्पन्न गरिएको छ । विषय क्षेत्रगत वित्तिय प्रगति र हालसम्म सम्पदन भएका उल्लेख्य कार्यहरू निम्नानुसार रहेका छन्

क) पुर्वाधार विकास

कुल बजेट शशर्त सहितः रु ३८,५७,४५,५८०.००

हालसम्मको कुल खर्चः ७,००,७४,८६२.०० खर्च प्रतिशतः १८.१६%

वडा स्तरीय योजनाहरूको हालसम्मको प्रगति अवस्था हेर्दा साना ठूला गरी कुल १३१ आयोजना मध्ये ५४ वटा योजनाहरू सम्पन्न भएको, ९३ योजना सम्झौता भई कार्य भईरहेको छ ।

यसै गरी पालिका स्तर ३५ योजनाहरु मध्ये ४ वटा योजना सम्पन्न भैसकेको र ३१ योजना सम्झौता भई कार्य भईरहेको छ ।

भौतिक पूर्धाधार सम्म यस आ.ब.मा भएका उल्लेखनीय कार्यहरु

- यामचोक खोलिटार सडक कालोपत्रे जसले ३,४,५ नं वडा हरुलाई एक आपसमा जोड्छ।
- मिक्लुखोला मोटरेबल पूल जस्ले वडा ३ र ४ लाई जोड्छ।
- पर्यटकीय स्थल कोलुङ झरना वडा नं ४ सम्मको मोटरेबल बाटो।
- भवन नक्साको अभिलेखिकरण , निर्माण ईजाजत र निर्माण सम्पन्न प्रतिवेदन

आगामी आ.ब.मा सम्पन्न हुने गरी सुरु गरिएका महत्पूर्ण योजनाहरू

- मावा खोला नाइटेवानी मलामी टहरा सडक कालोपत्रे लागत अनुमान रु ३ करोड
- मिनेचोक भण्डारीचोक सडक कालोपत्रे लागत अनुमान रु ४ करोड
- वडा नं. ३ र ४ लाई जोड्ने मिक्लु खोला पुल अनुमानित लागत रु ४ करोड
- वडा नं. ५ को सोल्टीखोला पुल अनुमानित लागत रु ४ करोड
- वडा नं. २ र ३ जोड्ने मगर खोला अनुमानित लागत रु ४ करोड

भौतिक पूर्वाधार निर्माणका मुख्य चुनौतीहरू

- उपभोक्ता समिति सम्बन्धि तालिम को आवस्यकता
- स्थानीय डकर्मी/सकर्मी मा तालिम को आवस्यकता
- प्राविधिक स्रोत साधन को कमि
- भवन निर्माण इजाजत कार्यविधि को कमि

ख) कृषि विकास

कृषि क्षेत्रको विकासका लागि विनियोजित कूल बजेट रु १,५६,२१,०००.०० मध्ये हालसम्म कुल खर्चः ४१,९८,१०८.०० (२६.८७%) वित्तिय प्रगति भएको छ ।

कृषि क्षेत्रमा भएका उल्लेख्य कार्यहरू मा माहुरी, धान, च्याउ र केरा पकेट क्षेत्रको बिकास कार्यक्रम सम्पन्न भई पकेट क्षेत्र संचालनमा रहेकाछन् । यसै गरी अनुदानमा बिउ/ विरुवा वितरण कार्यक्रम (तोरी, आलु, सूर्यमुखी, आँप, मेकेडेमिया, कागती, अकबरे आदी का साथै कृषि चुन वितरण, निःशुल्क माटो परिक्षण, मकै छोडाउने मेशिन वितरण र आकश्मिक बाली संरक्षण कार्यक्रम सम्पन्न भएका छन् ।

ग) शिक्षा

विद्यालय शिक्षाका लागि वनियोजित कूल बजेट नेपाल सरकार ससर्त अनुदान सहित रु २२,२६,४९,३००.० मध्ये हालसम्मको कूल खर्चः १२,५५,१६,९७६.७६ (५५.२%) वित्तिय प्रगति भएको देखिन्छ ।

शिक्षा क्षेत्रमा यस आ.ब.मा हालसम्म भएका उल्लेखनीय कार्यहरु

- विज्ञान विषयको पठनपाठन सुरुः पहिलो पटक कक्षा ११ मा विज्ञान विषयको पठनपाठन सुरु गरिएको ।
- पालिकाको पहिचानका कार्यक्रमः १४ पालिकाहरूको सहभागितामा जिल्ला स्तरीय राष्ट्रपति रनिङशिल्ड र जिल्लाका ९२ विद्यालयको सहभागितामा जिल्लास्तरीय जु.रे.स. गोष्ठी सम्पन्न ।
- स्थानीय पाठ्यक्रमः आधारभूत तह कक्षा १-८ को स्थानीय पाठ्यक्रम तयार गरी लागु गरिएको ।
- भाषा सँस्कृति संरक्षणः मातृभाषा र लिपिको संरक्षणका लागि किराँत भाषा लिपि कक्षा संचालन गरिएको ।

- सिप र सँस्कार सहितको शिक्षाः स्काउट विद्यार्थीको क्षमता विकास, जुनियर रेडक्रस सर्कल गठन, परम्परागत सिप विकास कार्यक्रम संचालन ।
- लेखा तथा जिन्सी अभिलेख व्यवस्थापनः सबै विद्यालयमा लेखा र जिन्सी अभिलेख व्यवस्थीत भएको
- विद्यालयहरूको सघन अनुगमनः शिक्षा समिति पदाधिकारीबाट विद्यालय सघन अनुगमन गरी विद्यालयको वास्तविक अवस्था पहिचान गरिएको ।

स्थलगत अनुगमनमा पाइएको विद्यालयको भौतिक अवस्थाः

- कूल ३९ विद्यालय मध्ये २८ वटा विद्यालयको आफ्नै जग्गा रहेको बाँकी विद्यालयको जग्गा भोगचलन अनुमति रहेको ।
- कूल ५ वटा विद्यालयको जग्गाबाट आम्दानी हुने अवस्था रहेको ।
- कूल ८ वटा विद्यालयमा केही भवन कच्ची रहेको तर कच्ची भवन मात्र भएका विद्यालय नरहेको ।
- कूल ३९ विद्यालयमा एक पटकमा ३२३ वटा कक्षा संचालन गर्न १९ कक्षा कोठा अझै पनि अपुग भएको ।
- एक पटकमा ३२३ कक्षा संचालन गर्न २६७ मात्र दरवन्दी भएको ।
- कूल २ विद्यालयमा विद्युत सुविधा नपुगेको र ३ वटा विद्यालयमा इन्टरनेट सुविधा नपुगेको ।
- सबै विद्यालयमा शौचालय भएको भएतापनि, २१ विद्यालयमा मात्र महिलाका लागि छुट्टै शौचालय भएको र छुट्टै अपाङ्गतामैत्री शौचालय कुनै पनि विद्यालयमा नरहेको ।
- कूल ३९ विद्यालय मध्ये ८ वटा विद्यालयमा मात्र कम्पाउण्डवाल पक्की पूर्ण भएको, १० वटामा अधुरो रहेको, १३ वटामा तारजालीको कम्पाउण्ड घेरा रहेको र ८ वटा विद्यालयमा कम्पाउण्ड खुला रहेको ।
- कूल विद्यालय मध्ये ४ वटामा कम्प्युटर नभएको, कम्प्युटर भएका मध्ये ५ वटामा प्रीन्टर नभएको, धेरै विद्यालयमा फोटोकपी मेशिन नभएको ।
- कूल ७ विद्यालयमा मात्र विज्ञान प्रयोगशाला भएको।

शिक्षा क्षेत्रको प्रमुख चुनौती

- साना विद्यालय धेरै भएको, धेरै विद्यालयमा विद्यार्थी संख्या न्यून हुँदा प्रति विद्यार्थी लागत अधिक भएको ।

घ) स्वास्थ्य

यस गाउँपालिकाको स्वास्थ्य क्षेत्रका लागि विनियोजित कूल बजेटः रु ५,५९,३२,०००.०० मध्ये हालसम्म कुल खर्चः रु २,५६,६१,३१५.२० (४५.८७%) वित्तिय प्रगति भएको देखिएको छ ।

जनस्वास्थ्य सुविधाका क्षेत्रमा यस आ.ब.मा भएका प्रमुख कार्यहरु

१. यस वर्षदेखि मधुमल्ला अस्पतालबाट ओ पि डी सेवा,प्रयोगशाला सेवा ,स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रम, एक्स-रे सेवा र भिडियो एक्स-रे सेवा सेवाहरु नियमित गरिएको छ ।

२. राष्ट्रिय अभियान संचालन अन्तर्गत भिटामिन ए वितरण, जुकाको औषधि खुवाउने अभियान र दादुरा रुवेला खोप अभियान संचालन गरिएको छ ।

३. पूण खोप सुनिश्चितता गर्न घर-घरमा गई छुटेका बच्चाको खोजिगर्ने कार्य सुरु गरिएको छ ।

४. महिला स्वास्थ्य स्वयमं सेविका परिचालन तथा प्रोत्साहन कार्यक्रम संचालन गरिएको ।महिला स्वास्थ्य स्वयम सेबिकालाई वार्षिक रु २५०००।- प्रोत्साहन भत्ता उपलब्ध गराइएको ।

५. स्वास्थ्य सेवाको न्युनतम् गुणस्तर शुनिश्चितता गरिएको

६. विभिन्न सिपमा आधारित तालिम संचालन गरिएको ।

७. ग्रामीण अल्ट्रासाउण्ड सेवा अन्तर्गत हरेक स्वास्थ्य चौकिमा गई अल्ट्रासाउण्ड सेवा दिएको । यस आ.ब.मा हालसम्म यस सेवाबाट २०७ जना लाभान्वित भएको ।

८. विपन्न सिफारिस सेवा अन्तर्गत हालसम्म ५९ जनालाई सेवा प्रदान गरिएको ।

ङ) <u>न्यायिक समिति</u>

गाउँपालिकाको न्यायिक सेवाका लागि कुल बजेटः १७,७०,०००.०० विनियोजन गरिएकोमा हालसम्मको कुल खर्चः ७,४८,३४८.००(४२.२७%) भएको पाइएको छ ।

न्यायिक समितिबाट सम्पादित प्रमुख कार्यहरु

- संबिधानको धारा २१७ बमोजिम गठित न्यायिक समिति अन्रतगत प्रत्येक वडामा मेलमिलाप केन्द्र रहेको ।
- स्थानिय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा ४७ (१) ४७ (२) बमोजिम दर्ता भएका उजुरीहरु दर्ता भएका जम्मा उजुरी संख्या २६ (घरेलु हिंसा, लेनदेन, जग्गा सम्बन्धी विवाद, पति पत्नी विवाद आदी)
- मेलमिलाप केन्द्र तथा न्यायिक समितिबाट मेलमिलाप भएका उजुरी संख्या ७
- तामेलीमा रहेका उजरी संख्या १६
- सम्बन्धित निकायमा पठाईएको संख्या – ३
- न्यायिक समितिबाट मासिक रुपमा सर्वोच्च अदालत तथा जिल्ला अदालतमा प्रगति विवरण नियमित रुपमा पठाउने गरिएको ।
- कठघराको निमार्ण भएको भवन निमार्ण सम्पन्न नभएको कारण सेटअप गर्न वाकी रहेको ।
- मेलमिलापकर्ताहरुलाई ४८ घण्टे आधारभुत तालिम दिई विवाद व्यवस्थापन कार्यलाई थप व्यवस्थापन गन सहयोग भएको ।
- मेलमिलापकर्ता परीचयपत्रको व्यवस्था गरीएको ।
- मेलमिलाप केन्द्रमा फर्निचर व्यवस्थापन गर्न प्रक्रिया अगाडी बढाईएको ।
- प्रत्येक वडामा मेलमिलापकर्ताको सुचि राख्न सुचि तयार गरीएको ।
- वडा मेलमिलाप केन्द्रमा वोर्डको व्यवस्था गरीएको ।
- विवाद व्यवस्थापन कार्यलाई थप व्यवस्थापन गर्न आवश्यक समन्वय गरी कार्यहरु गर्ने गरीएको ।

च) <u>पशुपंक्षी विकास</u>

पशुपंक्षी विकास कार्यक्रमका लागि कुल बजेटः ८२,८८,०००.०० विनियोजन भएकोमा हालसम्मको कुल खर्चः २२,२६,३१३.००(२६.८६%) भएको देखिएको छ ।

पशुपंक्षी विकास तथा सेवा अन्तर्गत हालसम्म सम्पादन भएका प्रमुख कार्यहरु

- रेबिज भ्याक्सिनेशन खरिद गरी प्रयोगमा ल्याइएको ।
- कृतिम गर्वधान मिसन कार्यक्रम संचालन गरिएको ।
- सामुदायिक वनसंगको साझेदारीमा सामुहिक बाख्रापालन कार्यक्रम संचालन भएको ।
- घुम्ती पशुशिविर तथा औषधी वितरण कार्यक्रम संचालन गरिएको ।
- व्यवसायीक पशुपालकलाई साझेदारीमा च्यापकटर वितरण गरिएको ।
- वहुवर्षे घाँसको विउ वितरण गरिएको ।

छ) रोजगार सेवा केन्द्र

गाउँपालिकाको रोजगार सेवा केन्द्रका लागि कुल बजेटः १,११,००,०००.०० विनियोजन गरिएकोमा हालसम्म कुल खर्चः ३८,०१,८५८.०० भइ खर्च प्रतिशतः ३४.२५% भएको पाइएको छ ।

रोजगार सेवा तर्फ हालसम्म सम्पादित उल्लेखनीय कार्यहरु

- न्युनतम रोजगारी मार्फत बिपन्न परिवारहरुको जीवन स्तरमा आर्थिक सुधार/ सहायता भएको
- साझेदारी आयोजना संचालन गर्दा गाउँपालिका / वार्ड का योजनाहरुको कार्य प्रगति बढि देखिएको
- बैदेशिक रोजगारमा जानेहरुको श्रम स्वीकृत, आर्थिक सहायता, उद्दार तथा खोज लगायत बिषयमा सहजीकरण/ समन्वय गरिंदा स्थानीय स्तरमा सेवाग्राहीहरु लाभान्वित भएको
- बैदेशिक रोजगारबाट फर्केका (Returnee) हरुको Digital Profiling भएको ।

चुनौती/ समस्याः

- न्युनतम रोजगारीमा १०० दिन रोजगारी दिन संख्या नपुग्नु,
- साझेदारी आयोजनाहरुमा स्थानीय उपभोक्ता समितिबाट काम ढिला वा समयमा नहुनु
- भौगोलिक अवस्थाका कारण श्रमिकलाई काममा कठिनाई तथा प्राबिधिक इस्टिमेट अनुसार काममा फरक आउनु

ज) <u>महिला बिकास</u>

महिला तथा बालवालिकाको क्षेत्रमा भएका उल्लेखनीय कार्यहरु

- महिलाहरुको शसक्तिकरण तथा नेतृत्व विकास एंव क्षमता विकासमा वृद्धि भएको,
- निर्णय क्षमतामा विकास र निर्णयको पहुँचमा वृद्धि,
- समन्वय र सहकार्यमा अभिवृद्धि,
- सामाजिक परिवर्तनका लागि सञ्चालित अभियानहरु,
- महिलाहरु आयआर्जनका गतिविधि तर्फ उन्मुख भएको,

- अपाङ्गता कार्ड वितरण गरेको ।

चुनौतीहरु

- दिगोपनाभन्दा पनि समुदायका मानिसहरु आर्थिक प्रलोभनतिर लाग्नु,
- पहुँचवाला सदस्यले जुनसुकै अवसर पटक–पटक प्राप्त गर्नु,

झ) प्रशासन तथा कार्यालय संचालन

गाउँपालिकाको नियमित कार्य संचालन तथा सेवा प्रवाहका लागि विभिन्न सेवा र पदका स्थायी ६३ र करारमा १०७ गरी कूल १७० जना जनशक्ति कार्यरत रहेको गाउँपालिकामा यस अवधिसम्म दर्ता रहेका समिति तथा सहकारीहरूमा खानेपानी उपभोक्ता समितिहरुः १७, विभिन्न संघ संस्थाहरुः ४, घ वर्गको निर्माण व्यवसायी इजाजतः ७ र सहकारीः २८ मध्ये हाल २२ सकृय रहेका छन् ।

ञ) पंजीकरण/सामाजिक सुरक्षा

गाउँपालिकामा रहेको पंजिकरण तथा सामाजिक सुरक्षा शाखाको यस आ.ब.को हालसम्मको प्रगतिको अवस्था निम्नानुसार रहेको छ ।

- वर्ष २०८० मा कुल दर्ता गरिएका घटना दर्ताः १५६८
- तेस्रो त्रैमासिक भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीको ९८.४१% विवरण रुजु रहेको ।
- दोस्रो त्रैमासिकमा कुल ३७०७ जना लाभग्राहीले भत्ता पाएको

वित्तीय प्रगति साराँश

सि.नं.	वजेटका क्षेत्र	कुल	चैत्र २० गते सम्मको खर्च	खर्च प्रतिशत
1	पुर्वाधार विकास	२८०९७२२८०.००	४,७३,६५,२२५.००	१६.७९
2	सामाजिक विकास	३३०८४५३००.००	१५,७२,२२,५५१.९६	४७.४७
3	आर्थिक विकास	७६२२१०००.००	२,४७,४०,३७७.८०	३४.१
4	सुशासन तथा अन्तरसम्वन्धीत क्षेत्र	२०८८५०००.००	५१,१६,००१.००	२४.७३
5	कार्यालय संचालन तथा प्रशासनिक खर्च	११०७५८७२०.००	५,८७,२१,७४३.२२	५१.९
	कुल जम्मा	८१९६८२३००.००	२९,३१,६५,८९८.९८	३५.७६